

ARVO TARMULA

Sügisesest liiklusest

Kätte on jõudnud pime ja vihmane aeg. Teelud muutuvad kiiresti, kaugel ei ole esimesed öökülmad ega ka sellega kaasnev libedus.

Liiklus läheb raskemaks ja ohtlikumaks kõigile selles osalejaile. Politsei tuletab kõigile liiklejaile meelde ammu teada-tuntud tõsiasi: liikluses tuleb olla tähelepanelik ja austada ning arvestada kaasliiklejaid.

Kindlasti peavad täiskasvanud liiklejad olema eeskujuks lastele. Oma õige eeskju ja käitumisega kujundame turvalise ja teisi austava liikluskultuuri.

Autojuhtidele

Mootorsõidukijuhtidele tuleb meelde, et nad vaataksid kriitilise pilguga üle oma sõidukite tehnoosundid.

Heajuht, vaata üle, kas autol on all nõuetekohased rehvid, kontrolli klaasipuhastajate töökorrast olekut, sest kulunud

klaasipuhasti ei taga vajalikku nähtavust. Tähelepanu tuleb pöörata ka sõiduki valgustusseadmele — kas kõik vajalikud tuled põlevad, kas esilaternad on nõuete kohaselt reguleeritud ja kas nende klaasid on puhtad.

Kindlasti tuleb halbade ilmade saabudes korrigeerida sõiduvõtteid suveaja omadega võrreldes. Sügistel tuleb autojuhtidel meeles pidada, kui tähtis on teeolusid arvestada, tee- ja ilmastikuoludele vastava sõidukiiruse valimine, et mitte seada ohtu enda ega ka teiste liiklejate elu ja tervist.

Tuletame juhtidele meelde, et turvavarustuse kasutamine on kohustuslik. Turvavöö kasutamine peab olema iseenesestmõistetav ja autosse istudes selle kinnitamine rutiinne liigutus.

Kui võrrelda inimesi, kellel on liiklusõnnetusse sattudes olnud turvavöö nõuetekohaselt kinni, nendega, kellel ei olnud,

on esimestel vähem kehavigastusi või pääsevad nad üldse tervena. Kurb on tõdeda, et ka joobes juhtimiste statistika ei näita soovitud vähenemise tendentsi. Kahjuks ei ole ikka veel kõik inimesed teadvustanud joobes juhtimise ohtlikust, pigem kurdetakse liigsuurte trahvide üle ja politseinikke süüdistatakse kiusamises.

Haapsalus tabati 2006. aasta esimese seitsme kuuga 75 joobes mootorsõidukijuhti, neist 14 kohta alustati kriminaalmenetlust, sest tegemist oli korduva joobes juhtimisega. 2007 tabati seitsme esimese kuuga 49 joobes juhti ja 14-1 neist ei olnud see sugugi esimene kord.

Kainelt autot juhtida peaks olema iseenesestmõistetav, kujunema elunormiks.

Jalakäijate ja jalgratturite

Kahjuks ei ole meie mustas kroonikas sügistel ajal

harvad teated, kus räägime hukkunud või raskelt vigastatud jalakäijast või jalgratturist, kes oli tumedas riietuses ning helkurita, valgustuseta.

Helkuri kandmine on valdkond, kus on lapsed täiskasvanuile eeskujuks: lapsed ja noorukid kannavad helkurit meelsamini kui täiskasvanud. Lubamatult vähe kantakse helkurit või ei kasutata pimedal ajal laternat eelkõige maapiirkondades, kus on see tegelikult vajalikum kui linnas, sest tänavavalgustus seal üldjuhul ei ole.

Haapsalus avastati 2006. aasta seitsme esimese kuuga 26 jalakäijate ja jalgratturite toime pandud väärtegu ja tänava esimese seitsme kuuga 71 väärtegu. Tihti armastavad jalgratturid sõita kõnniteel, aga liikluseeskiri lubab seal jalgrattaga liigelda vaid alla 10aastasel lapsel.

Jalakäija või jalgrattur näeb tuledega sõitvat autot juba kaugel. Tõenäoliselt eeldab ta,

et autojuht näeb ka teda, aga tegelikult näeb autojuht valgustamata kaasliiklejat alles umbes 30 meetri kaugusel. Autojuhti pimestavad vastasuunast osaliselt läheneva sõiduki tuled või sajuse ilma korral väheneb teise liikleja märkamise vahemaa veelgi.

Kui meelde tuleb, et 90 km/t liikuva auto peatumisteed on vähemalt 60 meetrit, siis sellest võib juba igauks oma järeldused teha. Helkuriga jalakäija või jalgrattur on lähitulede valgusel nähtav juba 130–150 meetri kaugusel. See vahemaa jätab autojuhile küllalt aega reageerimiseks ning võimaldab sõitu õigel ajal aeglustada ja kaasliiklejast ohutult mööduda.

Arvestades meie linnade kohati puudulikku valgustust ja sügistel ilmaolusid, tuleb helkurit kanda kindlasti igal pool.

Asulais on liiklus tavaliselt tihedam ja juhil on selles liikluskeerises ka tänavavalgustu-

se korral palju kergem märgata jalakäijat, kes on ennast paremini nähtavaks teinud.

Hea lugeja, kes sa iga päev liikluses osaled. Kontrolli oma käitumist liiklemisel, jälgi, et su lähedased millegi vastu ei eksiks, ning ole sirgvalve põlvkonnale oma käitumisega eeskujuks. Ühiste jõupingutustega suudame parandada liikluskultuuri ning õnnetusi juhtub üha vähem.

Kui märkad vajakuid liikluskorralduses või midagi, mis tuleks ümber korraldada, et liiklus oleks ohutum, ja sa ei tea, kelle poole pöörduda, anna sellest teada oma piirkonna konstaablile. Tema oskab Sinu sõnumi kindlasti edastada vajalikule ametkonnale või asjamesele isikule.

Ohutut liiklemist kõigile!

Ahti Viispert

Lääne politseiprefektuuri
Haapsalu politseijaoskonna
korrakaitsetalituse juhtiv-
konstaabel, 473 2838,
ahti.viispert@laane.pol.ee

Kompostimisvõimalused väikemajapidamises

Mis on kompostimine?

Kompostimine on jäätmete bioloogiline käitlusmeetod, kus orgaanilised jäätmed lagunevad jäätmeis olevate bakterite, mikroorganismide ja seenete toimel. Lagunemise tulemusena tekivad vesi, süsihappegaas, toitained ja huumus.

Kompostimiseks vajalikud tingimused

• Nõuab hapnikku — hapniku juurdepääsu parandamiseks segatakse tihedate toidujäät-

mete hulka lisaaineid, milleks võivad olla raie- ja hõõvliastaud, saepuru, puukoored, hakk-puit ja puulehed.

• Vajab niiskust — liiga kuivades tingimustes lakkab mikroorganismide tegevus täiesti. Optimaalne niiskusesisaldus 50–70%.

• Tähtis toitainet on lämmastik — lämmastik kiirendab lagunemisprotsessi. Aiajäätmetes sisaldub vähe lämmastikku ning seega võib kasutada lämmastikku sisaldavat väetist. Vajalikku lämmastikku saab

ka toidujäätmete segamisega kompostitavate aiapäätmete hulka.

• Tagada kõrge temperatuur (50–60° C) — temperatuuri tõus on tähtis, sest seetõttu hävivad jäätmetes olevad kahjulikud mikroorganismid. Temperatuuri hoitakse kõrgel, lisades pidevalt juurde lämmastikku sisaldavaid jäätmeid.

Kompostimiseks sobivad

• toidujäätmed;

• puuvilja-, juurvilja- ja munakoored;

• kohvi- ja teepuru;

• majapidamisepaber ja paberlinikud;

• oksad, puulehed, rohi, lille- ja taimejätmed;

• keemiliselt töötlemata (immutamata, värvimata, lakkimata) puidu jäätmed (laastud, saepuru).

Kompostimiseks ei sobi mittekõeldud jäätmed

• plastmass, metall ja klaas;

• tuhk ja tolmuimejast tulev tolm;

• suitsukonid, ohtlikud jäätmed;

• suured paberikogused.

Võimalike ohtude vältimine

• külmale ja lõhnavaale toidujäätmete kompostile tuleb lisada jämedamat lisaainet (raie- ja hõõvliastaud, saepuru, puukoori, puulehti);

• külma ja lõhnatu komposti

puhul võib olla see liiga kuiv, lisa lämmastikku, siis on kompost valmis (valmib 1–2 aastat);

• katta kompost korralikult, et ei meelitaks kärbeid ligi;

• hoida liigest kuivamisest, vajadusel suvel kasta;

• tuleks segada üks või kaks korda aastas.

Kompostimise kohad peavad olema piiratud ja suletud.

Triin Tarv
linnakeskkonna
peaspetsialist